

บทคัดย่อ

169999

ชื่อภาคนิพนธ์ : ยุทธวิธีคืนความสดใสให้คลองวัดกลาง : จากที่ทิ้งขยะ
สู่ที่อยู่ของปลา
ชื่อผู้เขียน : นางพรรณิ ดุติยบุตรานนท์
ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา : 2548

วัตถุประสงค์ในการศึกษาถึง “ยุทธวิธีคืนความสดใสให้คลองวัดกลาง : จากที่ทิ้งขยะสู่ที่อยู่ปลา” มีดังนี้ 1. เพื่อศึกษาถึงยุทธวิธีในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูและอนุรักษ์คลอง และ 2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ของชุมชนในการฟื้นฟูและอนุรักษ์คลอง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ 17 คน และประชาชนในชุมชน จำนวน 84 ราย การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่า ยุทธวิธีที่ผู้นำใช้ในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการฟื้นฟูและพัฒนาคลองวัดกลางนั้น เป็นการนำทุนทางสังคมมาใช้ โดยการสร้างการมีส่วนร่วม ด้วยการเปิดเวทีเสวนาในชุมชน สร้างความผูกพันกับคลองโดยการให้ผู้สูงอายุในชุมชนเล่าถึงบทบาทและสภาพของคลองในอดีต ยุทธวิธีในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดกลางแบ่งออกเป็น 2 ยุค ในยุคแรก คือการสร้างความรู้สึกร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ด้วยการรวมตัวกันจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อทำการขอจดทะเบียนจัดตั้งชุมชน นำโดย พ.ต.ท. วิโรจน์ รัตนปัญญา เป็นยุคของการพัฒนาทางด้านสาธารณูปโภค เช่น การสร้างถนน การขอไฟฟ้า น้ำประปาเข้าในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น ยุคที่ 2 คือ ยุคปัจจุบัน นำโดยนายอรรถชัย ขงจระกุลพงษ์ คณะกรรมการชุดใหม่ เน้นด้านการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก มีการดำเนินกิจกรรมการฟื้นฟูพัฒนาคลอง และการจัดการขยะในชุมชนจนประสบความสำเร็จ ด้วยยุทธวิธีการสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ ด้วยการให้ทุกคนมีส่วนร่วม เริ่มจากการร่วมบริจาคขยะรีไซเคิลหรือเงินเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเก็บขยะขึ้นจากคลอง การดูแลรักษาขยะ เก็บขยะอย่างเนื่อง การทำน้ำหมักชีวภาพ และการร่วมเทน้ำหมักชีวภาพลงคลอง

169999

ความสำเร็จที่ชุมชนวัดกลางสามารถจัดการกับขยะในชุมชน ด้วยการจัดตั้งธนาคารขยะ ที่วันนี้ได้กลายเป็นต้นแบบของธนาคารขยะแห่งหนึ่ง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเก็บขยะจำนวน 21 ตัน ที่สะสมมานานหลายสิบปี ขึ้นจากคลองได้หมด และฟื้นฟูสภาพคลองให้น้ำใส กลับมามีปลา คลองวัดกลางจึงเป็นคลองตัวอย่างของการจัดการดูแลคลองโดยชุมชน

ปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญคือ 1. วิสัยทัศน์ของผู้นำและคณะกรรมการ 2. การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐทั้งทางด้านอุปกรณ์และบุคลากร 3. สถาบันทางศาสนาที่ทำให้ชุมชนทั้งศาสนาพุทธและอิสลาม สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืน 4. องค์กรเอกชน ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนได้เรียนรู้การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ การทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้ในการบำบัดน้ำในคลอง และการใช้ในครัวเรือน 5. ชุมชนภายนอก ที่เป็นตัวอย่างในการพัฒนาเทคนิคและวิธีการบำบัดน้ำเสียในคลอง และ 6. สื่อมวลชน ที่นำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของชุมชนวัดกลางสู่สาธารณะ จนทำให้เป็นสถานที่ศึกษาดูงานด้านการพัฒนาชุมชนของทั้งหน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ

ข้อเสนอแนะ

1. สำนักงานเขตควรให้การสนับสนุนชุมชน ไม่เพียงแต่ด้านงบประมาณเท่านั้น แต่ควรให้การสนับสนุนด้านการบริหารจัดการชุมชนด้านต่าง ๆ เช่น สิ่งแวดล้อม อาชญากรรม ยาเสพติด โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน
2. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ วิธีการจัดการน้ำเสีย โดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน (เช่นการทำน้ำหมักชีวภาพ) วิธีการจัดการขยะ ทั้งขยะสดและขยะแห้งโดยการนำกลับมาใช้ประโยชน์
3. สำนักงานเขตควรปรับระบบการทำงาน เพื่อให้ชุมชนสามารถร่วมดำเนินการ ในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้มากขึ้น เช่น การลงพื้นที่ในวันหยุดหรือตอนเย็น

ABSTRACT

169999

Title of Research Paper : Tactics for Revitalization of the Wat Klang Canal : From
Garbage Dump to Fish Habitat

Author : Mrs. Phanee Tritteeyaputranont

Degree : Master of Arts (School of Development)

Year : 2005

The purpose of the study was twofold : 1) to examine the Tactic for encourage community people to participate in revitalization and conservation of canals and ditches and 2) to find out the people's participation in the community revitalization and conservation of canal.

There were two sample groups in the study. The first group consisted of 17 key informants and the second group consisted of 84 people in the community. In-depth interview was used for the first group, and the second group was interviewed by using an interview questionnaire

The findings were briefly stated as follows :

The tactic for encouraging community people to participate in revitalizing and developing the Wat Klang Canal as used by the community leader was utilizing social capital by promoting people's participation. In doing as, forums were held to create a good tie with the canal. The elderly people in the community were incited to relate the role and the condition of the canal in the past. The tactics to promote the participation from the Wat Klang community in each of the two ages were as follows.

In the first age, people were encouraged to join together in order to develop the quality of life of the community. They joined together to set up a committee to be able to be registered as a legal community. This was led by Police Lieutenant Major Wiroj Rattanaphanya. In this age , the public utilities, such as roads electricity and tap water, were introduced into the community so that they would have a better living condition. The second age was the current age which was led by Aruk Yongkirakulpong. The new committee focused mainly on social and environmental development. The canal and ditches were revitalized and the garbage problem in the community

169999

development. The canal and ditches were revitalized and the garbage problem in the community was successfully solved by making the people feel that they were the owners of the community. They also produced EM and threw it into the canal to make it clean.

The evidence of success in solving the garbage problem of the Wat Klang community could be seen from its garbage bank which now became a model of the garbage bank. People could collect from the canal 21 tons of garbage which had been accumulated for decades. It could make canal water clean and fish could live there again. Therefore, the Wat Klang canal could serve as a good example of the canal looked after well by the community people.

The important support factors were :

- 1) Vision of the community leader and the community committee.
- 2) The government agencies concerned, which gave equipment and personnel support.
- 3) Religions, i.e. Buddhism and Islam, which enable people of different religions to live together in harmony
- 4) Private organizations, which supported the people to learn local wisdom, that is, producing EM to revitalize the water canal and to use in households.
- 5) Outside communities, which served as a model in developing methods and techniques to treat polluted water in the canal.
- 6) The press, which spread the news about the operation of the Wat Klang Community, to the public, this making it to be a place where public agencies and education tour.

Recommendations

1. The district office should give the community not only financial support but also support in solving the community problems, such as the environments, crime, drugs, with focus on the people's participation.

2. The methods of treating polluted water by using local wisdom (producing EM) and disposal of garbage both fresh and dry by recycling should be publicized.

3. The district office should revise its work system so that the community can participate in the activities for solving the environmental problem more than ever. For example, the officers may visit them on weekend or in the evening.